

E-LIS, E-prints

2003 yılında, kütüphane ve enformasyon bilimleri (KEB) için oluşturulmuş bir açık erişim sitesidir. Bu konu alanındaki ilk uluslar arası e-server'dır. Burada basılı ya da basılmamış bilimsel ve teknik dokümanlar tutulur ve bunlara serbest erişim olanağı sunulur.

E-LIS, bağımsız, uluslar arası, kar amacı gütmeyen bir girişimdir. Misyonu, KEB ile ilgili konularda bu alanın uzman ve çalışanlarına mesleki doküman sağlamaktır. Girişimin politikalarını belirleyen bir idare kurulu tarafından yönetilir. Kurulun görevi, E-LIS'in düzeninin geliştirilmesi ve içeriğin elde edilebilirliğinin sağlanmasıdır. Gönüllülük esasına göre çalışan bireylerin katkılarıyla yürütülmektedir.

Her dilde dokümanı içermekle beraber dokümanların orijinal dilindeki öz ve anahtar sözcüklerinin yanı sıra İngilizce öz ve anahtar sözcüklerinin de bulunması zorunluluğu vardır. KEB konusunda herhangi bir formatta elektronik olarak bulunabilen her doküman arşive dahil edilmektedir. Doküman kabulünde gözetilen temel ilke, dokümanın KEB araştırma konuları ile ilgili olması ve bilimsel iletişime girebilecek durumda hazır olmasıdır. Uygun olmayan dokümanların arşive girmesini önlemek için üç aşamalı bir denetim uygulanmaktadır.

E-prints server'ına bir doküman kaydedebilmek için yazar/kullanıcının kayıt olması gerekir. Kayıtlı kullanıcılar, yayıncı sözleşmelerine göre dokümanları farklı ulaşım düzeylerine göre depolayabilirler. Kayıtlı yazar ya da kullanıcılar, kendileri için ayrılan alanda çeşitli formatlardan birine göre metadata bilgilerini girerek dokümanlarını yükleyebilirler. Yazarların E_LIS sınıflama sistemine ([JITA Classification Scheme](http://eprints.rclis.org/cms/jita/); <http://eprints.rclis.org/cms/jita/>) göre dokümanına anahtar sözcük ataması gerekir. Dokümanlar yüklendikten sonra E-LIS editörü tarafından kontrol edilerek arşive gönderilir.

Doküman arama için basit ve gelişmiş arama seçeneklerinin yanı sıra yazar/editör ismi, kitap/dergi başlığı, konu, ülke ve yıl erişim uçlarından gözden geçirme (browsing) olanağı vardır. Son eklenenler kısmında (Latest additions) bir önceki haftada eklenen birimler görülebilir. Ayrıca arama sonrasında gelen sonuç listesinde dokümanı metadata bilgisiyle görebilen kullanıcılar, herhangi bir ulaşım sınırlılığı olmadan dokümanı indirebilir.

Basit arama arayüzü ile başlık/öz/anahtar sözcük alanında bu alanlardan birine uygun bir arama terimi ile arama yapılabilir. Bunun yanı sıra tam metin yazar ya da editörden de arama yapılabilir. Yazar ya da editörden arama yaparken soyad, soyad ve ad veya adın ilk harfi, ayrı yazılan isimler "tırnak" içinde yazılmalıdır. Örn: "Van Damme". Yıl alanından yapılan aramalarda belirli bir yıl veya yıl aralığı arama kriteri olarak verilebilir. Sorgu, anılan alanlardan biri ya da birkaçı kullanılarak formüle edilebilir. Sonuç listesi yazar, başlık, yıl(en güncelden geriye doğru ya da tersi) gözetilerek sıralanabilir.

Gelişmiş aramada tam metin, başlık, öz, anahtar sözcük alanlarından arama yapılabilir. Bunun yanı sıra konu araması da yapılabilir. Konu araması için verili konulardan biri ya da birkaçı seçilebilir. Ayrıca e-print türüne göre seçim yapma olanağı vardır. Örn: Kitap bölümü, bibliyografya, ders, kütüphane öğretim materyali, konferans bildirisi, sunum vb.

Yıl ve dil sınırlaması yapılabilir. 34 dil seçeneği sunulmuştur. Kaynakçadan da arama yapılabilir. Bunun yanı sıra yayının statüsüne göre yani yayınlanmış, basımda veya yayınlanmamış olma durumuna göre arama yapılabilir.

Aranan dokümanın hakemli olup olmadığını aramada belirtme olanağı vardır. Sonuç listesinin neye göre sıralanacağı basit aramadaki gibidir

Kaynak: <http://eprints.rclis.org/>

➤ Alıştırmalar

- 1- E-LIS ve DOAJ’da basit ve gelişmiş arayüzleri var mıdır?
- 2- E-LIS ve DOAJ’da arama sırasında ne tür sınırlamalar yapılabilir? (Örn: yıl, dil vb)

#####

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
ULUSAL AÇIK DERS MALZEMELERİ

UADMK - Açık Lisans Bilgisi

Bu ders malzemesi öğrenme ve öğretme yapanlar tarafından açık lisans kapsamında ücretsiz olarak kullanılabilir. Açık lisans bilgisi bölümü yani bu bölümdeki, bilgilerde değiştirme ve silme yapılmadan kullanım ve geliştirme gerçekleştirilmelidir. İçerikte geliştirme değiştirme yapıldığı takdirde katkılar bölümüne sadece ekleme yapılabilir. Açık lisans kapsamındaki malzemeler doğrudan ya da türevleri kullanılarak gelir getirici faaliyetlerde bulunulamaz. Belirtilen kapsam dışındaki kullanım açık lisans tanımına aykırı olduğundan kullanım yasadışı olarak kabul edilir, ilgili açık lisans sahiplerinin ve kamunun tazminat hakkı doğması söz konusudur.

Katkılar:

Doç. Dr. Tülay Fenerci, AÜ, 17/6/2011, Metnin hazırlanması

Rıza Burak Göksoy, AÜ, 26/6/2011, Metnin düzenlenmesi

#####